

Politiikkaa 2.0 – internet uusien puolueiden alustana

KARIA A. HINTIKKA

Johdanto

Tietoyhteiskuntapuolueen rahoitus on täysin julkinen ja päätöksenteko on kansalaisille täysin avoin prosessi. (Tietoyhteiskuntapuolue 2006)

Internet mahdollistaa uudentyyppistä ajattelua poliittisessa kentässä siitä, mikä on puolue ja sen toimintamallit. Tietoverkoissa kehittyvä poliittinen toiminta yhdistelee luovasti vakiintuneita oikeisto–vasemmisto-puolueohjelmia ja nostaa esiin uusia asiakysymyksiä. Samalla se korostaa avoimuutta ja kansan asiantuntijuutta – *avointa politiikkaa*, jossa jokainen voi muokata vaikkapa puolueohjelmaa internetissä silloin kun haluaa ja ehtii. Toiminnassa tähdätään läpinäkyvyyteen ja periaatteessa jokainen kiinnostunut voi vaikuttaa suoraan yhteenliittymän ydinprosesseihin. Toimintamallia voi pitää jokseenkin erilaisena verrattuna vaikkapa Suomessa käytyyn viimeaikaiseen keskusteluun, jossa on pohdittu saisivatko puolueen jäsenet äänestää puheenjohtajastaan. Näiden uusien liikkeiden päätavoitteet liittyvät usein internetiin. Informaatioyhteiskuntaan on alkanut kehittyä omaleimaista poliittista toimintaa.

Pohjoismaissa syntyi vuosina 2006–2007 useita internet-perustaisia ja verkkointensiivisiä poliittisia liikkeitä, jotka ovat tavoitelleet pääsyä parlamentaariseen toimintaympäristöön. Näitä ovat suomalainen Tietoyhteiskuntapuolue (TYP) ja Wiki-puolue, sekä ruotsalainen Piraattipuolue. Viimeksi mainittu osallistui menestyksellisesti Ruotsin 2006 eduskuntavaaleihin.

Tässä katsauksessa esittelen tiiviisti näitä internetin kautta parlamenttiin pyrkiviä poliittisia liik-

keitä sekä pohdin vakiintuneiden poliittisten toimijoiden reaktioita internetin mahdollisuuksiin. Ilmiö on asetelmallisesti kiinnostava, sillä nämä uudet internetissä mobilisoituvat aktiviteetit tähtäävät perinteiseen parlamentarismiin, kun taas muunlainen kansalaisaktivismi siirtyy kasvavassa määrin internetiin. Vastaavasti vakiintuneet puolueet pitävät kiinni toimintamalleistaan ja siirtyvät internetiin varsin verkkaisesti. Katsaus osallistuu tässäkin julkaisussa käytyyn keskusteluun internetin rooleista (mm. Kallio 2003; Häyhtiö 2004). Internetistä itsessään on muodostunut niin väline, julkisuusareena ja organisoitumismuoto kuin kasvavassa määrin myös toiminnan tapahtumapaikka ja kohde (vrt. Lappalainen 2005, Hintikka 2007a).

Tarkastelen poliittisten aktiviteettien uudenlaisia muotoja internetissä ja muun muassa Tapio Häyhtiön ja Jarmo Rinteen (2007) ajatusta *refleksiivisestä toimijuudesta*. Lähtökohtaisesti tulkintani ja yleinen viitekehyseni on kuitenkin sosiologinen. Metodologisena välineenä käytän kolmea tapauskuvausta, jotka perustuvat pääasiassa verkkojulkaisuihin sekä toimijoiden omiin internet-keskusteluihin ja -dokumentteihin.

Esimerkiksi Sandor Vegh (2003, 71–72) jaottelee tietoverkoissa tapahtuvan aktivismin kahteen päätyyppiin: internet-vahvisteiseen ja internet-perustaiseen. Edellisellä hän tarkoittaa aktivismia, jossa internetiä käytetään ylimääräisenä kommunikaatiokanavana, kun taas jälkimmäinen nojaa kokonaan internetiin. Edellinen liikehdintä määritellään myös *haktivismiksi*¹ eli tietoverkkoavusteisek-

¹ Haktivismissa yhteiskunnalliset liikkeet, kuten Meksikon zapatistat (esim. Garrido & Halavais 2003, 165–184),

si aktivismiksi, joka on nykyään oma tutkimusalueensa (vrt esim. Meikle 2002; McCaughey & Ayers 2003; Garrido, & Halavais 2003; Lappalainen mt.)². Martti Siisiäinen (2002, 20–22) puolestaan esittää, että uudet tekniikat ja innovaatiot mullistavat yhdistysten työntensiivisen mallin hallitsevan aseman. Verkkointensiivisessä mallissa suurin osa aktiviteeteista tapahtuu tietoverkoissa ja niiden avulla.

Vaikka esiteltävät liikkeet tähtäävät osaksi edustuksellista demokratiaa, niiden varsinainen areena on internet. Internet-perustaiset liikkeet kannattajineen reagoivat erittäin nopeasti esimerkiksi hallituksen, eduskunnan tai hallinnon kannanottoihin. Ne voivat mobilisoida tehokkaasti vähillä ydinhenkilöillä esimerkiksi sähköpostikampanjoihin ja verkkoadresseihin. Toisaalta näitä liikkeitä yhdistää henkilökohtaisen politisoituminen uusien yhteiskunnallisten liikkeiden tapaan (Della Porta & Diani 1999). Esimerkiksi vegaanien ja eläinoikeusliikkeen tapauksessa oman arjen puolustaminen kytketään laajempaan viitekehukseen. Internet-perustaiset ja verkkointensiiviset yhteenliittymät rakentavat merkityskehystä yksityisten ja henkilökohtaisten digitaalisten välineiden vapaan käytön puolustamiseen ja aktiviteettien tavoitteet on luotu pitkälti digitaalisen maailman ja internetin käytön näkökulmasta. Jäsenet ja kannattajat myös havainnoivat ja jakavat todellisuutta paljolti erilaisten internetin kommunikaatiovälineiden kautta, joita ovat esimerkiksi www-keskustelufoorumit, nettikamerat, blogit eli verkkopäiväkirjat, pikaviestimet, videotaltioinnit, verkkopeliharrastus sekä kuvaaminen kamerakännykällä (Hintikka 2008a). Joillekin osallistujille fyysinen ympäristö ja yhteiskunta on jo toiminnan kannalta toissijaista, kunhan he voivat vapaasti liikkua ja toteuttaa it-

seään tietoverkoissa ja digitaalisten välineiden avulla.

Politiikka 2.0 – refleksiivista toimijuutta

Ruotsalainen Piraattipuolue (*Piratpartiet*) on näistä tarkasteltavista liikkeistä suurin. Se sai 2006 Ruotsin eduskuntavaaleissa 0,63 prosenttia äänistä ja ylty 10. suurimmaksi puolueeksi, ohittaen ensiyrittämällä monia vakiintuneita pienpuolueita. Piraattipuolue myös muistuttaa tässä katsauksessa esittelystä kolmesta liikkeestä eniten perinteistä puoluetta. Se on rekisteröity ja sillä on hallitus, alueelliset yhteyshenkilöt ja reilut 8 000 rekisteröityä jäsentä eri järjestöt mukaan lukien. Piraattipuolue toimii läheisessä yhteistyössä kasvatuksellisten ja kulttuuristen toimijoiden, kuten *Piratbyrånin* ja *Ung Pirat* -nuorisojärjestön kanssa. Puolueella on erittäin aktiivinen radikaalisiipi, itsenäinen *The Pirate Bay* -verkkopalvelu, jota pidetään Yhdysvalloissa laittomana tekijänoikeusrikkomusten vuoksi. Puolue on muodostanut sisarpuolueidensa kanssa pohjoismaisen allianssin (*The Pro Piracy Lobby*), sekä löyhän kansainvälisen kattojärjestön (*Pirate Parties International*), jossa on eri tavoin organisoituneita jäsenliikkeitä 18 maasta. Piraattipuolueen ohjelmajulistus on erittäin ohut: se ilmaiseksi siinä haluavansa vain ”perusteellisesti muuttaa tekijänoikeuslain, päästä eroon patenttijärjestelmästä ja varmistaa kansalaisten yksityisyyden kunnioittamisen” (Hintikka 2008b). Julistus tähtää siihen, että kansalaiset voisivat vapaammin käyttää internetiä. Ruotsin Piraattipuoluetta on kannattanut Suomessa Piraattiliitto, joka ei kuitenkaan ole saavuttanut täällä yhtä näkyvää asemaa. Kuitenkin myös Suomeen on perusteilla Piraattipuolue tätä kirjoitettaessa.

Suomalainen Tietoyhteiskuntapuolue (TYP) puolestaan sai alkunsa syksyllä 2005, kun opetusministeriö valmisteli tekijänoikeuslain uudistusta, ”Lex Karpelaa”. Uudistuksen tavoitteena oli selkiyttää vallitsevaa tilannetta koskien muun muassa teosten käyttöoikeuksia digitaalisissa välineissä. Lain vastustajat esittivät siinä olevan ristiriitaisuuksia ja liikaa tulkinnanvaraa muun muassa rangaistavuuden osalta. Nämä aktiiviset kuluttajat sekä alan etujärjestöt pitivät käyttöoikeuksien rajoittamista liiallisena esimerkiksi suhteessa laillisesti ostetun musiikin omaan käyttöön. Kuluttajien ja etujärjestöjen www-kansalaisaddressi ja kansanedustajille suunnattu aktiivinen sähköpostikam-

ottavat haltuunsa ja käyttöönsä tietoverkkojen mahdollisuudet keinovalikoimassa. Haktivismissä teknologialla on siis ensisijaisesti vain välineellinen rooli eikä teknologian käyttö sinänsä eroa itsetarkoituksellisesti muusta yhteiskunnallisten liikkeiden keinovalikoimasta. Esimerkiksi Zapatistat, joita pidetään yhtenä www-läsnäolon pioneereina, aloittivat internet-aktiviteetit vasta tammikuussa 1994.

² Toisaalta esimerkiksi Tim Jordan (ks. tämän lehden artikkeli) määrittelee haktivismiksi toiminnan, joka on mahdollista ainoastaan netissä ja hyödyntää teknologian manipulaatiota eli on riippuvainen teknologisesta asiantuntemuksesta. Vastaavasti hakkerit itse mieltävät haktivismin aktivismiksi, jossa vastustetaan teknologiaan ripustettuja asiakysymyksiä, kuten internet-sensuuri (Hintikka 2007a).

panja arvelutti joukkoviestimiä ja osaa lainsäätäjistä. Muun muassa kulttuuriministeri Tanja Karpelan mukaan 15.9.2005 tekijänoikeuslain vastustamisessa oli kyse ”jonkinnäköisestä masinoidusta kampanjasta tietyiltä tahoilta”³ (Iltalehti 15.9.2005). Yksittäisen mielenosoituksen 4.10.2005 lisäksi suuri osa syksyn 2005 aktiviteeteista organisoitiin ja myös toteutettiin internetin eri välineillä ja www-foorumeilla (esim. www.masinointi.org). Lain vastustajat turhautuivat lain hyväksymiseen ja etsivät uusia keinoja sen epäloogisuuden osoittamiseksi. Ennen kuin liikkeessä kehittyi ajatus yhdistysmuotoisesta ja legitimistä toiminnasta (Siisiäinen 1998, 223–227) sekä synnyttävästä puolueesta, internet-keskusteluissa ehdotettiin muun muassa tekijänoikeuslain totelemattomuuskampanjaa. Lopulta keinoiksi valikoituivat erilaiset retoriset internet-kampanjat.⁴

Helmikuussa 2006 protesti johti Tietoyhteiskuntapuolueen (TYP) perustamiseen. Sen kolmisivuisen ohjelmajulistus yhdistää luovasti teemoja, jotka on perinteisesti mielletty oikeistolaisiksi, vasemmistolaisiksi ja myös vihreiksi (Tietoyhteiskuntapuolue 2006). TYP ei lopulta saanut organisoitua kenttätöitä valtakunnallisesti, eikä kerättyä ajoissa riittävästi kannattajakortteja eduskuntavaaleja 2006 varten. Vaikka TYP:in toiminta sen vuoksi hiipui, se kuitenkin näytti, että yksilöille on jo luontevaa jäsentää maailmankuvansa verkotettujen päätelaitteiden kautta ja kasvavassa määrin osallistua verkkomaailman oikeuksien puolustamiseen. TYP:in puolueohjelman monet kohdat vaativat tietoyhteiskunnan mahdollisuuksien tasavertaista käyttöä, mutta näin samalla tähtäsivät verkotetun tietotekniikan käytön lisäämiseen ja tätä kautta myös TYP:in kannattajien oman toimintaympäristön vahvistamiseen.

³ Ministerin kommentin perusteella esimerkiksi postikorttien lähettäminen eduskuntaan olisi ilmeisesti ollut enemmän parlamentarismien käytäntöjen mukaista? Tietoyhteiskuntapuolueen olettamusta, että hallinnossa ja politiikassa ei vielä oikein osaa hyödyntää verkotettuja viestintävälineitä, tukee Valtiovarainministeriön työryhmämuistio (vrt. Korhioikoski & al. 2004). Sen perusteella Suomi ei ole erityisen kehittynyt sähköisen demokratian tai kuulemisprosessin suhteen verrattuna ulkomaisiin esimerkkeihin ja keiluihin.

⁴ Yksityiset kansalaiset alkoivat muun muassa laittaa ’Olen rikollinen’-mainoksia *blogeihinsa* eli verkkopäiväkirjojhiinsa ja ilmoittautuivat poliisiasemalla tehneensä uuden tekijänoikeuslain mukaisen rikoksen selvittääkseen voiko sen ristiriitaisuuksien vuoksi edes tuomita ketään.

Wikipuolue (2007) on tässä tarkasteltavasta kolmesta liikkeestä uusien ja lähestymistavaltaan kiinnostavin, joskin se on rooliltaan ja merkitykseltään vielä vähäinen. Sen tavoitteena on muodostaa internetin wiki-kollektiiviyökaluilla⁵ yhteisiä näkemyksiä asiakysymyksistä ja alkaa siten toimia näiden näkemysten puolesta. Organisaattorinen muoto päätetään tilanteen mukaan. Wikipuolue etsii uusia tapoja poliitikoida. Toiminta perustuu avoimen politiikan ideaan: yksinkertaistaen sitä voi verrata avoimen tietosanakirjan, Wikipedian, kollektiiviseen tuotantomalliin ja käsitykseen yhteisymmärryksen tavoittelusta pitkälti itseorganisoituvasti (Hintikka 2007b).

Yksi avoimen politiikan kulmakiviä on, että kuka tahansa voi osallistua, halutessaan myös anonyymisti. Kaikki osallistujat ovat tasavertaisia ja ratkaisevat erimielisyyksiä tasaisilla voimasuhteilla toisiinsa nähden. Kaikki toiminta on läpinäkyvää ja julkista. Lisäksi kaikki tiedot osallistumisesta tallennetaan, eikä näitä tietoja voi jälkikäteen muuttaa. Käyttäjät luovat säännöt ja koko yhteiskunnan lait johdetaan yleisestä keskustelusta. Wikipuolue-liike kutsuu toimintaansa esimerkiksi nimillä Yhteiskunta 2.0 ja Politiikka 2.0, samoin kuin esimerkiksi Suomen kirjastolaitos julkisti strategiansa Kirjasto 2.0 vuonna 2007. Numerointi ”2.0” viittaa käsityksiin, että alkuperäinen internet ja sen käyttömahdollisuudet olisivat muuttunut 2000-luvun alun aikana niin paljon, että niistä olisi kehittynyt uusi versio tietokoneohjelmien tapaan. ”Uusi” internet mahdollistaisi tyystin uudenlaiset toimintatavat kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla. Tällainen ajattelu on lähtöisin viime vuosien internetin kehittäjiltä, mutta internetin uusia käyttömahdollisuuksia on ennakoitunut jo aiemmin esimerkiksi Graham Meikle (2002).

Avoimen politiikan ja Wikipuolueen voi sanoa tavoittelevan antiikin Ateenan *kansankokouksen* kaltaista osallistumisen mallia, mutta modernein välinein. Ajattelua on näkyvimmin ja vaihtelevalla menestyksellä soveltanut Kanadan vihreä puolue sekä Israelin *Bekhira Demokratit*-pienpuolue 2000-luvulla. Avoimuudestaan huolimatta avoin politiikka lähtee vielä nykyään hieman epädemokraattisesta ajatuksesta, jonka mukaan jokaisella

⁵ Wikityövälineistä tunnetuin on avoin tietosanakirja Wikipedia. Wikit sisältävät yleensä helppokäyttöiset tekstinkäsittely- ja äänestysominaisuudet, jotka ovat periaatteensa jokaiselle avoimet kollektiiviseen informaationtuotantoon.

kansalaisella olisi pääsy internetiin sekä taidot sen käyttöön ja itsensä ilmaisemiseen.

Edellä esitellyt kolme liikettä ovat keskenään varsin erilaisia. Ei ole mitenkään itsestään selvää, että internet-perustaiset yhteenliittymät perustuisivat nuoren miespuolisen tietokoneharrastajan prototyyppiin. TYP:n ohjelmajulistus on ollut selkeästi näistä monipuolisin, mutta internetissä käydyissä keskusteluissa se nähtiin myöhemmin liiankin laaja-alaisena ja TYP lopetti toimintansa syksyllä 2007. Osa kannattajista siirtyi selkeämmin hahmotettavan Piraattiliiton ympärille. Myös Ruotsin Piraattipuolue on saanut kannatusta juuri selkeän ja kohdennetun tavoitteensa myötä.

Kaikkien kolmen liikkeen samansuuntainen internet-olomuoto ja erilaiset tavoitteet näyttäytyvät Tapio Häyhtiön ja Jarmo Rinteen (2007) esittämänä *refleksiivisena politiikkana*, jolle on ominaista mobilisoituminen verkostomaisena liikehdintänä. Toiminnallinen sosiaalinen verkosto kukoistaa lyhyen ja intensiivisen ajan. Refleksiivinen politiikka on myös tyytymättömyyttä *satunnaiseen politiikointiin*, millä Häyhtiö ja Rinne viittaavat esimerkiksi äänestämiseen vaaleissa kansalaisen pääasiallisena vaikutuskeinona. Osasyys tällaiseen internet-perustaiseen liikehdintään on myös internetin perusluonteen mukainen hektisyys, jossa asiat tapahtuvat erittäin nopeasti verrattuna vaikkapa yksittäisen kansalaisen mahdollisuuksiin vaikuttaa vakiintuneen puolueen kautta. Tähän viittaa myös Tietoyhteiskuntapuolueen hiipuminen, jonka taustalla oli poliittiseen toimintaan tottumattomien ihmisten yllättyminen peruspuolueiden raskaudesta ja verkaisesta etenemisestä.

Vakiintuneet puolueet – Poliitiikkaa 2.0 etsimässä

Vakiintuneet puolueet ovat hyödyntäneet internetin mahdollisuuksia vielä varsin vähäisesti. Esimerkiksi Graham Meikle (2002) tutki Australian ja Iso-Britannian puolueiden sekä Yhdysvaltain presidenttiehdokkaiden internet-palveluita 2000-luvun alussa. Hän havaitsi, että palvelut tarjosivat yksinkertaisia ja varsin rajoitettuja mahdollisuuksia vuorovaikutteisuuteen: kävijälle tarjottiin lähinnä mahdollisuuksia lukea uutisia, lahjoittaa rahaa tai lähettää sähköpostia. Meikle vertaa näitä puolueiden tarjoamia palveluita ruohonjuuritason ja aktivistien verkkopalveluihin, joissa voidaan esimerkiksi keskustella avoimesti ja kriittisesti. Hän pää-

tyy vertaamaan puolueiden verkkopalveluita television kaukosäätimeen: televisio edustaa tässä mielessä yksisuuntaista jakelukanavaa, jossa suurten massojen tehtäväksi jää lähinnä vastaanottaa ja valita kanava. Meikle päätelee, että puolueet itse asiassa haluavatkin ylläpitää nykyistä osallistumismallia, jossa kansalaisella ja äänestäjällä on käytännössä vain harvoja tapoja osallistua.

Suomessakin hallitusvastuussa olleet puolueet ovat edistäneet tietoyhteiskuntaa jo 1990-luvun alkupuolelta alkaen mm. telemarkkinoiden vapauttamisen muodossa. Toimenpiteet ovat kuitenkin olleet pikemminkin hallinnon ja asiantuntijaryhmien ehdotuksia kuin proaktiivisia kirjauksia puolueohjelmiin tai puolueiden toimintatapoihin. Tämä on luonut poliittisen tyhjiön erityisesti uusia sukupolvia ajatellen. Onkin luontevaa, että näiden sukupolvien aktivoituminen tapahtuu nimenomaan internetissä, joka on osa heidän arkiympäristöään. Suomalaisten valtapuolueiden internet-läsnäolo onkin edelleen, reilun 10 vuoden jälkeen, varsin yksiulotteista ja -suuntaista verrattuna olemassa oleviin mahdollisuuksiin. Niinikään suomalaiset kypsän vaiheen liikkeet, kuten ay-liike tai kansalliset hyväntekeväisyysjärjestöt, eivät ole hyödyntäneet verkotetun tietotekniikan mahdollisuuksia kovinkaan proaktiivisesti edes oman jäsenistönsä organisoinnissa (Tarkka & Hintikka & Salminen 2004).

Poliitiikka-lehdessä on keskusteltu edustajaehdokkaita esittelevistä internet-vaalikoneista poliittisena mediana (Pajala 2003). Huomiota tulisi kiinnittää myös siihen, että valtamedian toteuttamat vaalikoneetkin perustuvat pitkälti puolueiden suosimaan yksisuuntaiseen malliin. Äänestäjä voi valita mieleisensä ennakkoon päätetyistä kysymyksistä ja niiden muutamasta vaihtoehdosta eikä esimerkiksi suoraa yhteyttä ehdokkasiin ole. Kansanedustajaehdokkaat rynnivät eduskuntavaaleihin talvella 2007 satojen ja lähes yhtäaikaan perustettujen blogien voimin. Tämä ei kuitenkaan vielä kerro blogien mahdollisuuksien hyödyntämisestä, vaan pikemminkin mainostoimistojen oivalluksesta. Vaikka muutamat Suomen johtavat poliitikot ovat ”bloganneet” jo vuosia, niin varsin monelta ehdokkaalta ja muutamalta ministeriltäkin verkkopäiväkirjan kirjoittaminen loppui heti vaalien 2007 jälkeen.

Vakiintuneet puolueet ovat hiomassa internetin käytön mahdollisuuksia kunnallisvaaleihin 2008. Espoon ja Vantaan vihreät laittoivat vuoden 2008

kunnallisvaaliohjelmansa internetiin kaikkien halukkaiden vapaasti muokattavaksi. Tämä tapahtui Wikipuolueen edustaman avoimen politiikan mallin mukaisesti ”wikitekniikan” avulla. Espoon vihreiden kunnallisvaaliohjelma oli auki 3.2.2008 saakka, jonka jälkeen sen työstämistä jatkoi vaaliohjelmatyöryhmä. Tekstin tuottamiseen osallistui avoimen vaiheen aikana noin 50 henkilöä. Tavoitteen mukaan lopullisen kunnallisvaaliohjelman hyväksyy Espoon vihreiden yleiskokous maaliskuussa 2008. (Espoon vihreät 2008). SDP puolestaan on luonut *reilusuomi.fi*-palvelun, jossa kansalaiset voivat esittää ideoitaan sosialidemokraattien tulevaisuudesta (Vihreä Lanka 14.12.2007).

Johtopäätöksiä

Tässä katsauksessa esitellyt liikkeet ovat uusia, ja niiden yleisen merkityksen arviointi on ennenaikaista. Joitain alustavia oletuksia voidaan kuitenkin tehdä. Internet tarjoaa täysin uudenlaisen, verkkointensiivisen toimintaympäristön poliittiselle toiminnalle suhteessa vakiintuneeseen ajatteluun resursseista, mobilisoinnista ja organisoinnista. Samalla se synnyttää myös uusia internet-perustaisia yhteenliittymien muotoja, joista olemme nähneet vasta alkua. Vakiintuneet puolueet käyttävät internetiä edelleen organisoinnismalliansa tukien ja pääasiassa internet-vahvisteisesti. Siinä kansalaisille tarjotaan harvoin mahdollisuutta osallistua ja osallistumisen tavat ovat rajoitettuja. Katsauksessa tarkastellut internet-perustaiset liikkeet taas

toimivat pääasiassa internetissä, mutta ovat alkaneet hakeutua edustukselliseen demokratiaan haktivismin sijaan muun muassa siksi, että lainsäädäntöä olisi muutettava niiden haluamaan, vapaampaan ja avoimempaan suuntaan. Internet-perustaiset yhteenliittymät haastavat myös vakiintuneen länsimaisen politiikka-käsityksen. Esimerkiksi Tietoyhteiskuntapuolueen ohjelmajulistus ei ole sijoitettavissa perinteiselle oikeisto–vasemmisto-akselille, vaan se pikemminkin yhdistelee eri suuntauksia. ”Nettipuolueet” etsivät aktiivisesti uudenlaisia kollektiivisia ja avoimia toimintamalleja. Nämä liikkeet ovat usein kaksisuuntaisia ja vuorovaikutteisia, ja tuottavat päätöksentekoa mahdollisimman kollektiivisesti kellon ympäri.

Internet ei – ainakaan toistaiseksi – ole syrjäyttämässä perinteisiä poliittisen toiminnan muotoja, vaan se toimii niiden rinnalla. Muutos informaatioyhteiskunnan toimintatapoihin ei ole nopea. Voidaan kuitenkin todeta, että lähtökohtaisesti suomalaiset äänestäjät ovat nykyään syntyneet ja kasvaneet internet-ympäristöön jo viitisentoista vuotta. Muutos haastaa vakiintuneen ja varsin verkkaisen yksisuuntaisen toimintamallin, jos ei vaaleissa, niin ainakin osallistumisen ja kiinnostavuuden areenana. Lisäksi internet toimintaympäristönä tarjoaa suomalaiselle politiikan tutkimukselle runsaasti uusia kiinnostavia tutkimuskohteita, joita ei ole vielä hyödynnetty täysipainoisesti. Mielenkiintoisen tutkimuksen kohteen tarjoaa esim. vihreiden avoimesti internetissä muokattavaan kunnallisvaaliohjelmaan liittyvä prosessi.

LÄHTEET

Kirjallisuus

- Della Porta, D. & Diani, Mario (1999) *Social Movements: An Introduction*. Blackwells: Oxford.
- Espoon vihreät (2008) Vaaliohjelma. <http://www.espoonvihreat.fi/esvi/vaaliohjelma/> Viitattu 2.3.2008.
- Garrido, M. & Halavais, A. (2003) Mapping Networks of Support for the Zapatista Movement: Applying Social-Networks analysis to Study Contemporary Social Movements. Teoksessa McCaughey, M. & Ayers, M. D. (toim.) (2003) *Cyberactivism*. Online Activism in Theory and Practice. Routledge, New York.
- Haukio, Jenni & Suojanen, Maria (2004). Vaalikone poliittisena mediana. *Politiikka* 46:2.
- Hintikka, Kari A. (1993) *Tieto – neljäs tuotannontekijä*. Silta-sarja. Painatuskeskus.
- Hintikka, Kari A. (2007a) Kotimainen päänavaus internet-aktivismista. Kirja-arvio. *Sosiologia* 2007 : 2.
- Hintikka, Kari A. (2007b) Wikipedia joukkoälyn muotona. Tieteessä tapahtuu 24:7.
- Hintikka, Kari A. (2008a). Nettietsivät vastaan Hillomies – verkkovoima kollektiivitoiminnan muotona. Artikkelii. Julkaistavana.
- Hintikka, Kari A. (2008b). Pirates in politics – the Internet piracy as individualised politics. Artikkelii. Julkaistavana.
- Häyhtiö, Tapio (2004) Tietoyhteiskunta identiteettiprojektina – demokraattinen kansalaisuus verkossa. *Politiikka* 46:4.
- Häyhtiö, Tapio & Rinne, Jarmo (2007) Satunnaisesta poliitikosta refleksiiviseksi toimijaksi – Poliittisen osallistumisen muutoksesta. *Politiikka* 46:2.
- Iltalehti: Karpela tyrmää tekijänoikeuslain muutokset. 15.9.2005 16:28. Lehtiartikkeli. http://www.iltalehti.fi/osastot/arki/200509153500425_ar.shtml. Viitattu 15.2.2006.
- Juppi, Pirita & Peltokoski, Jukka & Pyykkönen, M. (toim.)

- (2003) *Liike-elämää*. Vastakulttuurinen radikalismi vuosituhannen vaihteessa. SoPhi, Jyväskylä.
- Kallio, Kirsi (2003). Kansalaisliikkeet Internetissä ja moniäänisen demokratian vaatimus. *Politiikka* 45: 1.
- Korkiakoski J. & al (2004) *Kuuleminen ja osallistuminen tietoverkoissa*. Selvitys kansalaisvaikuttamisen kanavista tietoverkoissa. Työryhmämuistioita 2/2005, Valtiovarainministeriö. Saatavilla painettuna. <http://www.vm.fi/vm/luiston/page.jsp?r=92437&l=fi&menu=3745>. Viitattu 15.2.2006.
- Lappalainen Pertti (2005) *Verkolla valtaa*. SoPhi 98. Minerva Kustannus Oy.
- McCaughey, M. & Ayers, M. D. (toim.) (2003) *Cyberactivism*. Online Activism in Theory and Practice. Routledge, New York.
- Meikle, Graham (2002) *Future Active: Media Activism and the Internet*. Routledge, New York, London.
- Pajala, Antti & Alaterä, Tuomas J. & Heinonen, Matti (2003). Vaalikonetta rakentamassa : kokemuksia Vaalimaatti2003 eduskuntavaalikoneesta. *Politiikka* 45:3.
- Siisiäinen, Martti (1998) Uusien ja vanhojen liikkeiden keinovalikoimat. Teoksessa K. Ilmonen & M. Siisiäinen (toim.) *Uudet ja vanhat liikkeet*. Vastapaino, Tampere.
- Siisiäinen, Martti (2002) Yhdistysten nykytila ja kehityksen suunnat. Teoksessa Riikonen & Siisiäinen, Martti (toim.) *Yhdistystoiminnan uusjako*. Opintotoiminnan keskusliitto OK ry, Helsinki.
- Tarkka, Minna & Hintikka, Kari A. & Salminen, Oili (2005) *Digi-tv kansalaisvaikuttamisen kanavana*. ArviD-julkaisuja 05/2005. Liikenne- ja viestintäministeriö. Esiselvitys. Saatavilla painettuna. <http://www.arvid.tv/> Viitattu 8.4.2006.
- Vegh S. (2003) **Classifying Forms of Online Activism**. The Case of Cyberprotests against the World Bank. In McCaughey, M. & Ayers, M. D. (eds) (2003) *Cyberactivism*. Online Activism in Theory and Practice. Routledge, New York.

Www-dokumentit

- The Guardian (2006) Pirates pursue a political point. 9.2.2006. Lehtiartikkeli. <http://technology.guardian.co.uk/weekly/story/0,,1705100,00.html>. Viitattu 15.2.2006.
- Tietoyhteiskuntapuolue (2006) Puolueohjelma. 5.2.2006. <http://www.tietoyhteiskuntapuolue.org/> Viitattu 15.2.2006.
- Vihreä Lanka (2006) Wiki-vaaliohjelmat avaavat poliittista päätöksentekoa. 14.12.2007. <http://www.vihrealanka.fi/node/935>. Viitattu 14.1.2008.
- Wikipuolue (2007) Avaussivu. <http://www.wikiparty.net/> Viitattu 21.10.2007.